

EFICIENȚA ȘI ACCESIBILITATEA EDUCAȚIEI ONLINE, TESTATE DE CIRCUMSTANȚELE ACTUALE

EFFICIENCY AND ACCESSIBILITY OF ONLINE EDUCATION, TESTED BY CURRENT CIRCUMSTANCES

Iris Ionelia DIȚĂ

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Doctorand (MOLDOVA)

Centrul școlar de educație incluzivă

Profesoare, psihopedagog (România)

E-mail: irisditaionelia@yahoo.com

CZU: 37.018.43

Rezumat

Acest articol discută una dintre cele mai mari provocări ale secolului nostru, și anume pandemia de Covid și impactul acesteia asupra educației. Autorul prezintă problemele de accesibilitate a educației online și ridică problema eficienței testării cunoștințelor în mediul digital. Acest fapt, precum și nevoia generală de a continua educația chiar și în perioadă de criză, au impus căutarea unor metode prin care profesorii să-și poată continua munca la toate nivelurile de învățământ. Autorul analizează problemele cu care se confruntă cadrele didactice în trecerea la învățarea online la toate treptele de învățământ, evidențiind capitolul de testare și evaluare a cunoștințelor ca fiind cel mai provocator.

***Cuvinte-cheie:** educație online, testare, evaluare, eficiența, accesibilitate, învățământ la distanță*

Abstract

This article discusses one of the biggest challenges of our century, the Covid pandemic and its impact on education. The author presents the accessibility issues of online education and raises the issue of the effectiveness of knowledge testing in the digital environment. This fact, as well as the general need to continue education even in times of crisis, has forced the search for methods by which teachers can continue their work at all levels of education. The author analyzes the problems faced by teachers in the transition to online learning at all levels of education, highlighting the chapter of knowledge testing and evaluation as the most challenging.

***Keywords:** online education, testing, assessment, efficiency, accessibility, distance learning*

Anul 2020 a adus cu sine numeroase probleme atât la nivel local, cât și la nivel global. De la incendiile din Australia până la conflictele armate din Orientul Mijlociu, sau de la actualele probleme din Statele Unite ale Americii, cu proteste masive care contestă inegalitatea și discriminarea până la realizarea unei probleme puse în prim-plan cum nu a mai fost pusă până acum, anume încălzirea globală. Toate aceste evenimente au avut repercusiuni asupra tuturor aspectelor vieții noastre, însă sunt de părere că o anumită problemă a afectat în mod major, prin schimbări mai severe decât toate celelalte modul nostru de a trăi. Această

problemă este, desigur, pandemia de Coronavirus. Izbucnind în provincia Wuhan din China la sfârșitul anului trecut, până la momentul actual, acest nou virus s-a răspândit pe tot globul. Liderii lumii au acționat cât de rapid au putut, închizând granițele, desemnând unități speciale exclusive pentru depistarea și tratarea virusului și, nu în ultimul rând, impunând stări de urgență care au limitat libera-circulație a populației cu scopul de a prevenii răspândirea și mai accelerată a virusului. Aceste stări de urgență au obligat angajatorii să se adapteze la metode prin care angajații lor să-și efectueze munca de acasă, afacerile și instituțiile de sine stătătoare au trebuit să fie închise, exceptându-le pe cele destinate alimentației și farmaceuticelor, care au funcționat în regim special și, una dintre cele mai proeminente schimbări, școlile și universitățile au fost închise. Sunt de părere că acest lucru s-a petrecut într-un moment inoportun al anului școlar, acesta fiind semestrul II, în care nu mai că toate clasele își finalizează mediile generale, însă și elevii claselor de a 8-a și claselor de a 12-a își susțin examenele de finalizare a ciclului gimnazial, respectiv studiilor liceale. Acest fapt, cât și necesitatea generală, spun eu, a continuării învățământului chiar și într-o perioadă de criză, au solicitat găsirea unor metode prin care profesorii să continue să predea elevilor, eventual să îi evalueze pe aceștia.

Totuși, să nu uităm de studenți, și aceștia au trebuit să își continue instruirea academică ori chiar să își încheie lucrările, cercetările, disertațiile și tezele prin care să își conchidă ciclurile universitare. Observ că metoda prin care toți acești tineri și-au continuat educația și prin care profesorii și-au continuat activitatea didactică asigurându-se că aceștia o primesc este chiar una întâlnită mai des în mediul universitar decât în liceu și gimnaziu, în cadrul învățământului la distanță. Vorbesc aici, desigur, despre învățământul online.

Sunt conștientă și de restul metodelor de învățământ la distanță care există și la care chiar s-a apelat în perioada aceasta, printre ele numărându-se instruirea telefonică sau cea prin intermediul produselor media, așa cum este cazul meditațiilor dedicate elevilor de clasele a 8-a și de clasele a 12-a difuzate în ultimele luni de Televiziunea Română. Însă, în calitate de fost elev, actual student, dar și persoană care a practicat pedagogie, așadar cineva care a avut de a face cu lumea învățământului din mai multe ipostaze, sunt de părere că instruirea online este mai benefică decât restul de modalități alternative de învățământ la distanță. Sigur, așa cum are avantaje, la fel ca restul, are și potențiale dezavantaje, ambele le vom explora în textul acesta, însă eu consider că inclusiv acele dezavantaje sunt depășite numeric și în ceea ce privește importanța de avantaje.

Prima variabilă care îmi vine în minte este timpul. În momentul în care s-a instalat criza aceasta actuală asupra căreia facem studiul, profesorii au fost nevoiți să producă sau să găsească deja realizate materiale compatibile predării online, lucruri pentru care ar trebui alocat mai mult timp, resursă care în contextul vorbirii este delicată. În mod ideal, cred că ar fi corect ca profesorul să primească ceva mai mult timp pentru constituirea unui suport de învățământ online corespunzător. Printre altele, știm faptul că atât un suport de curs online, cât și unul de curs clasic, dacă sunt adecvate, printre alte însușiri, vor fi niște investiții majore pentru energia și timpul din viitor atât ale cadrelor didactice, universitare cât și ale elevilor, studenților.

Într-adevăr, pe partea de întocmit suportul, timpul reprezintă un dezavantaj al învățământului online, însă, în cazul efectiv al predării, eu o văd ca pe un câștig total de timp. Spun acest lucru punându-mă atât în locul profesorului, cât și în cel al elevului, studentului.

Ca profesor, aș simți că aș câștiga mult timp din predarea online datorită faptului că nu numai cunosc, dar și stăpânesc numeroase platforme dedicate acestui lucru, un exemplu fiind Prezi. Iar în calitate de student, mă gândesc la economia de timp pe care ar presupus-o învățatul de acasă în perioada stării de urgență, în special punând accent pe distanța pe care o parcurg unii elevi și studenți de acasă la școală, câteodată vorbim chiar de orașe diferite.

Următoarea variabilă pe care o văd ca ieșind în evidență este cea tehnică. Datorită anumitor ore de curs predate într-un mod interactiv în școala primară, respectiv datorită materiilor de tip Tehnologia Informației și a Comunicațiilor, abreviate TIC în liceu, școlile dispun deja de o infrastructură digitală de învățare, sistem prin care se gestionează cursurile online. Existența unui astfel de suport poate influența și variabila anterioară, în sensul că ar scuti cadrele didactice de timpul pentru a pune la punct o structură prin intermediul căreia să predea online. Aceste sisteme de gestionare sunt realizate de profesioniști IT și, de multe ori, asemenea profesioniști se află la dispoziția profesorilor pentru a îi consilia în vederea utilizării platformei, însă vom discuta despre acest lucru la punctul următor.

În materie de avantaje și dezavantaje, consider că existența acestor platforme conferă un real avantaj nu numai predării individuale a unei materii, dar și întreg curriculumul școlar. Spun asta fiindcă existența unui sistem de gestionare al cursurilor online va înlesni ca formatul de predare al materiilor să fie oarecum similar, chiar dacă materiile sunt extrem de distincte între ele. Consider că le este mai ușor elevilor, respectiv studenților, să asimileze informațiile introduse în fiecare curs, dar le este mai ușor și cadrelor didactice când elevii și studenții înțeleg informația mai rapid și mai eficient.

În legătură cu tipul sistemelor, acestea sunt similare între ele, de la o școală la alta, așa că nu se poate spune sau crede că un sistem este mai bun decât celălalt. Consider că acest fapt ar trebui adus la cunoștință cât mai multor persoane nu neapărat din colectivul didactic, cât persoane din colectivul administrativ al unei școli, care poate face posibile aceste dotări, astfel ajutându-i masiv pe colegii lor profesori.

Astfel, ajungem la cea de a treia variabilă, cea privind cea a experienței colegilor unui profesor. Cu siguranță, știm că unii profesori preferă să găsească individual mijloacele prin care să își transpună activitatea în online. Însă, atunci când se revendică această oportunitate, un avantaj major în consider a fi experiența altor colegi în domeniul predării online. La fel ca în alte câmpuri ale muncii, unii profesioniști din învățământ se axează pe unele lucruri, mai mult, alții pe altele lucruri. Există, desigur și cei care fac tot posibilul să acopere tot, dar chiar și aceia, cred eu, au învățat, la rândul lor, de la colegi, care în momentul actual cunoșteau mai multe în domeniul respectiv.

Pe de o parte, este vorba despre colegii de catedră, cei de la care un profesor are ocazia de a împrumuta materiale online realizate sau găsite de acești colegi, dar care le dau impresia că ar fi compatibile și cu stilul lor de predare. Pe de altă parte, este vorba despre colegii de la catedrele de informatică sau cele de TIC, ori despre cei dintr-un colectiv special adunat pentru a se ocupa de aspectul învățământului online, aceștia pot găsi, modifica și produce materiale de o calitate profesională. Sunt de părere că inclusiv specialiștii aceștia IT au de câștigat din această colaborare, prin faptul că ei au abilitatea de a construi, iar profesorul care predă materia care necesită transpunere în online are de oferit materie primă acestor constructori. Văd lucrurile ca și cum profesorii ar produce materiale de construcție asemenea cărămizilor și

lemnelor, iar specialiștii în computere ar fi cei care ar construi case cu aceste materiale. Contribuțiile amândurora sunt vitale produsului final.

În acest mod, observăm că mai există un mod prin care putem clasifica aspectele acestei variabile. În ceea ce privește schimbul de expertiză în domeniul instruirii online, fie ne întâlnim cu mecanismul de tip profesor-elev, unde informația merge adesea într-un sens, fie ne întâlnim cu lucrul în echipă. Am convingerea fermă că acest lucru în echipă între profesori este un atu puternic al învățământului.

O a patra variabilă pe care o vom viza în discuția aceasta este strans legată, și ea, de celelalte trei. Mă refer aici la conținut și prezentarea lui. Am stabilit deja că materialele utilizate în predarea clasică necesită un oarecare proces de transformare înainte de a fi optime învățământului online, însă cred că este cazul și să oferim o privire de ansamblu motivului pentru care este necesară întreprinderea acestor acțiuni.

Să luăm, de pildă, exemplul unei prezentări Power Point. Nu este suficient ca această prezentare să fie trimisă elevilor sau studenților în forma în care ar apărea în contextul unui curs ce are loc în sala de clasă. Indiferent de cât de explicativ este fiecare diapozitiv, după cum bine știm, în timpul cursului, el este însoțit de explicațiile profesorului și în cazul în care elevii sau studenții vor avea acces la prezentare și în afara orelor, procesul de învățare a ceea ce are aceasta de oferit va fi augmentat de memoria sau notițele comentariului pe care l-au realizat profesorii în timpul derulării.

Totuși, pe subiectul materialelor de învățare și pe cel al utilizării internetului, am convingerea solidă că un anumit mod de predare și învățare este atât mai eficient, cât și mai compatibil cu ideea de interdisciplinaritate decât multe altele. Mă refer aici ca, alături de furnizarea unui suport de curs online, respectiv a unor explicații aferente acestuia, la învățarea elevilor și studenților să se documenteze. Este adevărat faptul nefericit că internetul, în vastitatea sa, dispune inclusiv de surse eronate, infidele sau chiar intenționat greșite, dar acest lucru nu impune excluderea lui totală ca sursă de învățare independentă pentru utilizatorii săi, printre aceștia aflându-se elevi, studenți, cât și profesori. În parcursul meu de elev și mai târziu student, mulți profesori au făcut tot posibilul să ne transmită, mie și colegilor mei, reflexul de a ne documenta cu privire la orice și de a recunoaște o sursă de încredere de una falsă. Văd acest mod de predare ca pe unul imperativ necesar nu numai pentru lecția la care se află programa la un moment anume, nu numai în contextul școlar, liceal, academic, ci și în viață.

Trăim într-o eră a tehnologiei și a comunicației. Am siguranța că elevii care învață să se documenteze corect nu vor avea cum să fie trași în jos de acest obicei. Ci dimpotrivă, o privesc ca pe o abilitate care nu numai că le va înlesni să fie în pas cu lumea din jurul lor, dar uneori îi va ajuta să fie și cu un pas înainte în fața celorlalți, și nu în sensul negativ, ci într-un sens pozitiv, sens în care ei, la rândul lor, vor pasa mai departe această cunoștință. Cum am spus, vorbesc dintr-o experiență atât a vieții de elev, student, cât și a celei de practicant pedagogic, respectiv instructor când spun că învățatul online este una dintre acele activități care stimulează ceea ce consider că se poate numi a învăța pe cineva să învețe.

Sunt de părere că trebuie, pe partea de dezavantaje, că elevii și studenții pot fi deja obișnuiți cu activități recreative în mediul online. Motivul pentru care privesc acest lucru ca fiind un dezavantaj este că tinerii pot avea reflexul de a-și slăbi atenția într-un curs online.

Ca soluție pentru a preveni această deconcentrare văd introducerea unui tip de evaluare online pentru a completa cursul. Desigur, nu ne putem aștepta ca evaluarea online să fie pentru elevi și studenți la fel ca lucrările de evaluare, tezele și examenele dintr-un context școlar, în sensul că le-ar fi ușor să copieze informațiile de la prima sursă care le vine la mână. Așa cum am stabilit și în punctele anterioare, în ceea ce privește învățământul online, printre obiectivele principale văd învățarea elevilor să se documenteze, dar această documentare să fie realizată din surse valide. Așa că văd ca mod de a adapta testarea elevilor și studenților online, de la distanță, testarea lor, cu posibilitatea de a se interesa și documenta, însă cu adăugarea sursei, respectiv motivarea credibilității acesteia. În acest mod, ei nu vor copia primul răspuns oferit de motorul de căutare sau de site-urile de tip enciclopedie, ci vor căuta mai în profunzime răspunsul. Consider că acest mod de testare ar fi modalitatea ideală prin care elevii și studenții ar fi provocați să nu se deconcentreze.

Evaluările sunt utilizate, la modul general, inclusiv pentru a măsura calitatea cursului. Pentru a determina că un curs online a fost eficient din punct de vedere al rezultatelor finale, acesta trebuie să aibă un număr egal sau chiar un număr mai mare de elevi promovați în comparație cu cel clasic și, în plus, notele elevilor să se ridice și ele la nivelul notelor primite într-un curs clasic sau chiar să le depășească.

În altă ordine de idei, am analizat un studiu asupra învățământului de la distanță, realizat pe timpul pandemiei, direcționându-mi atenția asupra preferințelor pe care le-au exprimat elevii, jumătate dintre aceștia fiind în ciclul gimnazial, pe când cealaltă jumătate îi însumează pe cei din ciclul gimnazial și cel liceal.

Așa cum am precizat și la început, una dintre metodele cele mai folosite de învățământ la distanță este telefonul, aproape jumătate dintre respondenți au bifat-o, printre variantele de răspuns și pe aceasta. Însă ce mi se pare remarcabil și reprezentativ pentru timpurile actuale, la care și mai devreme m-am oferit ca la o eră a informațiilor și comunicării, este faptul că numărul respondenților care au preferat platformele de clasă online, respectiv Zoom, un instrument cu care și eu sunt familiarizată, în calitate de student, a depășit jumătatea.

Activitățile întreprinse în cadrul cursului online au fost, pe de o parte, sarcinile individuale, ceea ce îmi întărește argumentul cu privire la faptul că elevii intră într-o stare diferită atunci când învață online, în propria casă, aceeași stare pe care o caracterizăm drept cale rapidă spre pierderea atenției, și pe de altă parte, testele. Am vorbit inclusiv despre acestea, faptul că pentru sarcinile și testele au avut un asemenea succes printre elevi, cred eu că dovedește competența cadrelor didactice, care au reușit să arate elevilor cum documentarea este un mod de învățare la îndemână, vast și interesant.

O altă legătură fascinantă este cea dintre rezultatele studiului privind interacțiunea cu profesorul, aproape toți respondenții au fost de acord că interacțiunea cu profesorul este necesară. Legătura pe care o trasăm este cea cu prima întrebare, în care clasele online au fost destul de populare printre elevi.

În concluzie, învățământul online vine atât cu avantajele, cât și cu dezavantajele sale. Totuși, pe parcurs, am descoperit cum avantajele acelea vin atât din oportunitățile instruirii didactice, respectiv academice clasice, din sala de curs, cât și deschid porțile unor noi tipuri de oportunități, asemănătoare celor care implică documentarea și recunoașterea surselor sigure. Un alt exemplu concret de domeniu în care elevii vor avea ocazia de a își utiliza

această abilitate va fi chiar cel academic, moment care va cere adunarea unor bibliografii, chiar cercetarea acestora. Cât despre dezavantaje, am descoperit în timpul acestei lucrări cum ele pot fi depășite prin adaptare. Este adevărat, timpul reprezintă un real obstacol în momentul apariției unei inițiative de a transpune cursurile în online, mai ales când această inițiativă apare brusc, cam cum a fost și în cazul stărilor de urgență adoptate în toată lumea, însă, prin folosirea corectă a instrumentelor potrivite, pierderea în materie de timp devine câștig.

Pe de altă parte, din cum văd eu lucrurile, educația online a câștigat destul de mult teren și o destul de solidă credibilitate atunci când sistemele educaționale s-au văzut față în față cu acesta, ca singură modalitate de a își continua activitatea, iar eu consider puternic că și-a dovedit accesibilitatea și eficiența.

BIBLIOGRAFIE

1. CERBUȘCA P. *Învățământul general în mod online: eficacitate și eficiență*. Chișinău: Institutul de Politici Publice, 2020
2. GLOBOKAR J. *Introduction to online learning: A guide for students*. California: Sage Publications, 2010
3. PISUTOVÁ K. *Instrumente interactive de e-learning*”. Svätý Jur: Academia Istropolitana Nova, 2013
4. RUNCEANU A. *Argumente pentru folosirea e-learning*. Târgu-Jiu: Universitatea „Constantin Brâncuși”, 2010
5. HUBACKOVA, Sarka. *History and Perspectives of Elearning*. Procedia - Social and Behavioral Sciences.”, Hradec Kralove: Universitatea Hradec Kralove, 2015.